

Kan inte svenska folket reagera?

Väl sent påtänkt!
Liberal-frisnint samarbete.

Amatörteatern i olika länder
Av Elsa Svartengren.

Krig mot kriget!

Tidskrift utgiven av Svenska kommittén för antikrigskongressen.

Från Götalands landsvägar.
Av Casan.

Vad har hänt?

STATSMINISTERNS KATASTROFALA AVGÅNG har kastat sin skugga över landet den gångna veckan. Nästan i skymundan kom veckans två övriga sensationella händelser, den enkelt och naturligt hemkomna Garbo och de tionde Olympiska spelen i Los Angeles — vilka, vi medge det öppet, föga intresserat oss. Emellertid tyckas de vara bra organiserade och mindre skandalösa än de föregående i Amsterdam.

MASSAFRED AR ANTLIGEN SLUTEN. Ledningen fick till sist den begärda fullmakten att avsluta förhandlingarna. Arbetarna gingo med på 7 % lönereducering. Men det går trögt med arbetets återupptagande.

Den sedan sista april pågående drokstrejken i Stockholm synes stå inför sin avslutning.

FÖRBEREDELSENA TILL VALET försiggå i tillämpligen långsamt tempo. Den av de borgerliga partiledarna förordade borgerliga samlingen avböjdes i Stockholm av liberaler och frisinnade. Stockholms högern har då gjort en sista inbjudning med vad D. N. kallar »redubbla bottarna», vilket innebär att högern sätter övert på sin lista beteckningen *Samhället främst*, därunder *De borgerliga*, och därunder slutligen *Högern*. Då är det ju så lätt för de andra att krypa in som *borgerlig vänster!* Högerns lockelser har också blivit särskilt kraftiga under de senaste krisdagarna.

GRÖNLANDSTVISTEN HAR PÅRÄTTIGT AVGJORTS i Haag. En salomonisk dom tycks ha fällt, eftersom båda parter äro nöjda med de formaliteter, som ordnats. Själva suveränitetsfrågan kommer längre fram.

OTTAWAKONGRESSEN SEGLAR I MOTVIND. Huvudintresset knytes nu till de engelsk-kanadensiska förhandlingarna. England vill ej gå in på Kanadas fordringar och håller på den ryska marknaden. Man förutsäger att konferensens resultat inte skola bli stora.

MOT TERRORN har Papeus regering utfärdat stränga undantagsbestämmelser, med särskilda domstolar på sex olika ställen i landet, vilka skola kunna döma till döden för dråp begånget i hastigt mod, av politisk upphetsning, tio års tukthus för uppror, tukthus för handgräpningar mot polis etc. Domarna skola utföras så hastigt som möjligt.

Veckovisningen

Orättfånget gods.

Den sista uppseendeväckande akten i Kreugerdramat inleddes den 2 augusti med konkursförvaltarens uttågande av stämning på ingenjör Kreugers fäder och syster samt A.-B. Svenska Dagbladet, med anledning av det utbyte som före Kreugers död ägt rum, av ovannämnda personer tillhörande debentures och Kreugeraktier mot Svenska Dagbladsaktier — till ett värde av över en och en halv miljon kr. — som sedan 1927 tillhört Ivar Kreuger.

Vidare påtalas att försäljning av dessa aktier ägt rum en månad efter Kreugers död, då det var för allom uppenbart, att vid tiden för utbytet av papieren ifråga Kreugeraktierna voro värdeflösa. Köpare var det nybildade A.-B. Svenska Dagbladet vars styrelse utgöres av dr. Helmer Key, byråchefen Järte och direktör Grönfors. Då det nu kan juridiskt ifrågasättas om ej här handlats med orättfånget gods, har saken dragits inför domstol. En rad av liknande återvinningsprocesser bebådas, särskilt mot generalkonsul Torsten Kreuger, där det äventledes gäller större värden i bröderna Kreugers mellanhand.

Lördagen den 6 augusti kreverades nästa bomb. Konkursförvaltarna hade genom en av Kreugers medhjälpare un-

derrättats om att utöver de förut kända och återbetalade 50,000 kronorna, som dåvarande statsminister Ekman för Frisinnade Landsföreningens räkning erhållit i september månad 1931, ytterligare 50,000 kr. överlämnats för samma ändamål till hr Ekman i februari 1932. Sålunda vid samma tid, då Kreugerkoncernens ekonomiska sammanbrott och hjälpansökan hos svenska staten förelåg.

Då statsministern förra veckan i ett valtilltal i Östergötland förklarar offentligt, att han icke mottagit något utöver septemberpengarna, blev situationen penibel. Ett tysthetslöfte till Ivar Kreuger band hr Ekman, men ändå — Herr Ekman föll.

N. D. A. riktade ett skarpt angrepp mot Sv. Dagbladet, att det skulle varit hårdare bundet av Kreuger än den ovannämnda penningtransaktionen angav. Sv. Dagbladet förnekade detta, men N. D. A. ha icke låtit sig övertygas.

I hur stor utsträckning Kreuger lyckats korrumpdera det svenska folket och dess representanter kan säkerligen aldrig fullt utredas, så intrasslat som allting är. Det viktigaste är för närvarande att ögonen öppnas för faran och att en kraftig reaktion uppstår mot all denna ekonomiska slapphet och lössaktighet.

Socialdemokraternas valprogram.

Det socialdemokratiska valmanifestet kom till förra veckan.

Det innehåller en utförlig avdelning om nödvändigheten av att produktionen anpassas efter de mänskliga behoven, och framhåller att med de produktiva resurser av hittills okända mått, som nu står till människlighetens förfogande, borde en jämn och god försörjning lätt kunna tryggas åt alla. För första gången i ett valprogram omnämnes här Kreugersvindel, som en för hela landet dyrköpt erfarenhet av och exempel på de ruinerande verkningarna av det okontrollerade spel med ekonomiska värden, som under nuvarande system står de enskilda fritt att bedriva.

De positiva åtgärder man kräver emot det rådande krisläget är först och främst en aktiv svensk politik utåt, ägnad att bryta de ödesdigra skiljemurarna mellan folken. Högerpartiernas strävande att draga in även vårt land i tullgalenskapens virvar skall med all kraft bekämpas och kraven fullföljas på en minskning av landets militära anstalter fram mot avrustning.

För ett direkt motarbetande av krisens verkningar påyrkas i programmet förbättrade produktionsförhållanden vid jordbruket, skapandet av en svensk malmförädlingsindustri, en svensk hemmarknad för gästerna samt lösandet av skogsbyggenes försörjningsproblem, allt i överensstämmelse med de initiativ som den socialdemokratiska riksdagsgruppen tagit vid årets riksdag. Beredningsarbetet i stor omfattning för de arbetslösa och kontantunderstöd för dem som icke kunna sysselsättas vid dessa arbeten, äro vidare önskemål i samma riktning.

På den sociala omvårdnadens område står i första rummet kravet på arbetslöshetsförsäkringens genomförande, vidare en reformerad folkpensionering samt åtskilliga reformer till lantarbetarnas bästa, framförallt förbättrade bostadsförhållanden.

Manifestet avslutas med en protest emot en klassbeväpning i stil med Münckes kåren samt med de försök till klasslagstiftning emot faktoreringsarna, som gjorts från borgerligt håll.

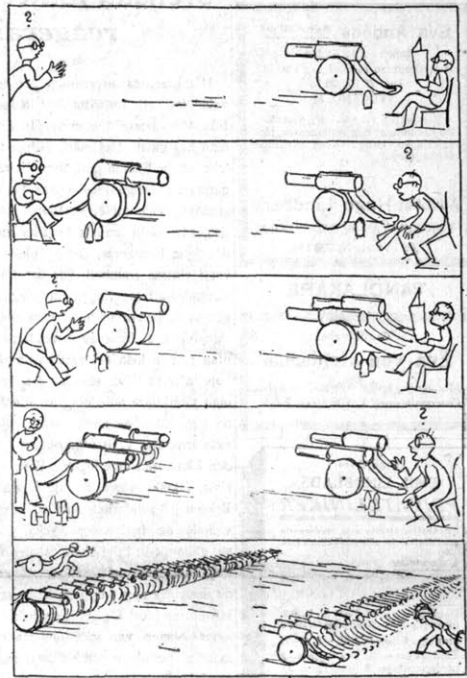

Läcker och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterpningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

Vågstycket.

Observationer från ett nordiskt fredsmöte.

Av ELIN WAGNER.

Rustningar ge ingen säkerhet.

Nordiska lärare Fredsförbund höll första veckan i augusti Nordisk kurs och Stævne, på den Internationella högskolan vid Helsingör.

Det kan vara idé att börja med att ordentligt fastslå faktum för den händelse som det meddelandet har letat sig fram från danska tidningar till svenska att en internationell fotbollsmatch höllits i Helsingör med tal av utrikesminister Munch. Så länge vi kunna, måste vi värja pacifismen mot att bli intrangerad som en underavdelning under bollsparkningen, och det var i alla fall för lärarna som Danmarks utrikesminister höll sitt föredrag!

Den danska andan.

Peter Mannicks internationella folkhögskola i en gammal gård ovanför Hel-

singör är en internationell mötesplats där representanter från flera världsdelar möts. Där äro samlade på en gång. Där tyckas alla kunna tala varandras språk, danskarna berättar anekdoter på engelska, amerikanerna sjunga danska visor och tyskarna säga: »varsågod och skicka smöret». Det är också ett tvångsritt, glatt och klasslöst ställe. Sång och lek, studier och diskussioner, skämt och allvar i brokig blandning slås ständigt in i dagarnas glidande väv.

Fast ingen kurs pågick för ögonblicket, fanns där tillräckligt många amerikanare, engelsmän, tyskar, indier och afrikaner kvar jämte den internationella lärarstabens, för att ramen kring lärarnas möte skulle starkt påverka stämningen.

(Forts. å sid. 4.)

Generalerna fick stanna.

Av HELGE HEERBERGER.

Tyska folket har talat. Efter veckor av vildaste upphetsning, under vilka vart och ett av de stora partierna budit upp alla resurser, som stått till dess förfogande, har den tyske medborgaren kungjort, hur han vill bli regerad.

Nationalsocialismen har passerat sin höjdpunkt.

Han vill inte bli regerad av Adolf Hitler. Över hälften av tyska folket har förklarat sig emot hans diktatur. Den avgörande parlamentariska segern, som man i Brunn Huset hoppats på, har så-

ledes uteblivit. Och inte nog med det. Den bruna lavinen, som hittills befunnit sig i oavbruten tillväxt, har hejdat. Nationalsocialismen har inte endast nått sin höjdpunkt, utan den är redan på retur. I inte mindre än elva preussiska valkretsar ha nazisterna ej lyckats uppnå samma procentuatsats som vid landtagsvalen i april. Och det fastän deras valkassa varit tio gånger så välfylld som något annat partis — fastän de översvämmat riket med plakat och flygblad — fastän hot- och skräckmomentet spelat en framträdande roll i deras propaganda.

(Forts. å sid. 2.)

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wagner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorie Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Stussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Herkulesgatan 14 (f. d. L. a. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSÖGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 33 15.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Eva von Heideman

Mottagning enligt överenskommelse.
Ostermalmsgrög 5, 3 tr. Tel. 736 54.

Tandläkare

EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandkliniker för alla samhällsklasser.

Ostermalms:
Kommandegrög. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:
Hantverkargrög. 37. Tel. K. 37, K. 37 38
(Bastardygarens v. Kungsholms Lödöversk.)

Mottg. 8.30-9, 1.30-2, 6-7.
Tandvård behandlas hela dagen 8-7
Lördagar stängda 4 (sommarmån. 2).

Kostnadsfri rådfrågning.
Endast exam. tandläkare.

Kvinnlig
ungdom

som ämnar vistas i Norrköping, rekommenderas Frälsningsarméns Pensionat, Bredgatan 46. H.ack. Billiga priser. Nutida bekv. Tel. 15 53.

Klockarebolaget

I Begravningsbyrå,
Skepparegatan 39. 734 36, N. 60 98.
St Paulsg. 15. Sg. 30 87.
Filtaler: Agneg. 40. Kh. 335 28.

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stoft. Upplysningar om eldbegängelsen lämnas i

Svenska Eldbegängelseföreningens (S. E. F.) Stockholmsavdelningens byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. N. 22 80.
Vardagar kl. 10-4, lördagar 10-2.

Medlemsavgiften är: för i begravningskassa inskrivna 5 kr., för andra 10 kr.
Årsavgiften förekommer icke.

Föreningen utg. egen tidskrift »Ignis». Sändes franko kr. 2.— pr helår.
Medlemskap i Sv. Eldbegängelseföreningens kassa berättar de efterlevande från kostnader och besvär med den dödes begravning. Låga premier.

Advokaten, Jur. Kand.

Majken Billjer

Regementsg. 8 (vid Morescobron).
Tel. 18 99 och 18 54.

MALMÖ

Familjerättsliga ärenden. Boutredningar, arvs- och testamentsärenden samt övriga juridiska uppdrag. Skriftliga förfrågningar besvaras, omgående.

Den 13 Aug. 1932.

Kan inte
svenska folket
reagera?

Händelsernas utveckling ger oss anledning att fortsätta vår ledare från föregående nummer. Hr Ekman har gått! Det märkvärdiga är icke, att hr Ekman gått, utan att regeringens övriga medlemmar kvarstannat. Och att efterträdaren blir den, som skött landets finanser under detta Kreugerår. Som Tidevarvet i vintras framhöll, var det förvånande, att regeringen inte avgick genast så komprometterat som Sverige blivit, ej blott av enskild man utan genom hela det sätt varpå rikets affärer blivit skötta. Nu har man ytterligare anledning att förvånas. Men en envishet att vilja sitta kvar har varit utmärkande för den Ekmanska regeringen. Voro de sista 50,000 värre än de första? Bristen på solidaritet, som en gång vållade de frisinnades olycka, gör sig gällande in i det sista. Regeringen låter statsministern gå, och en av de andra stiger upp på hans axlar, om så blott för ett ögonblick.

Hr Ekman var icke den starke mannen, politiken och statsmannen, som de flesta trodde honom vara. Då hade han ej fallit genom en sådan dunderskräll. Antingen hade han då — han som visste, hur det förhöll sig — av klokskap gått genast när följderna av skottet i Paris började visa sig. Eller också gått av känsla för sitt lands heder. Han var räknevärdare, till sist räknade fel. Dock må det sägas, att kanske många gjort på samma eller liknande sätt, fast de haft tur att ej stå i så framskjuten ställning. Och det är osympatiskt, att partiet lämnat honom i sticket.

Det märkes en viss återhållsamhet hos den eljest så sensationslustna pressen, en osäkerhet hos allt och alla. Vad kan bli uppdragat, och

DAMER!

Besök Damfriseringen

Pontaniergatan 14 (H. S. B:s hus).

Permanent 15 kr., Mise en plise. Färgning av ögonbryn o. ögonfransar m. m. Allt arbete utföres noggrant o. omsorgsfullt. Beställningar mottages tacksamt pr tel. K. 37 76.

Vördsamt DAGNY GUSTAFSSON.

Luchs
Reklamhoffe

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 • " 73 37
GOTGATAN 52 • " 333 09

Väl sent
påtänt.

»Samling» — heter en högstämdd artikel i D. N., som nu efter nio års splittring och tillbakagång för frisinnade och liberaler, kommer fram med den upptäkten, att sprängningen var av ondo. Nu ska frisinnets män samlas i en enda fylking och träda upp för att föra demokratin talan.

Det låter bra. Skada blott, att det är väl sent. Tidevarvet har anledning erinra om Frisinnade Kvinnors motion till landsmötet 1923 och deras protest mot sprängningen samt förslag om samling kring ett förnyat program i framtidskrandets anda. Likaså Frisinnade Kvinnors förslag några år senare till bildandet av ett frisinnat vänsterförbund. Då hade det kanske varit tid. Men nu lär svårigen de borgerliga vänsterns män rädda demokratin med sina kvarlevor, och på den grund, att förbundet inte längre är aktuellt, att man i princip (ej i praktiken) hyllar frihandeln och så några vackra fraser om bättre villkor åt de av livet illa lottade. Vilket senare nu i sanning betyder frisinnade och liberaler, även om detta är självförvålat.

Nu hjälper det nog inte med ord. Skall liberalismen kunna uppstå i förnyad gestalt, är det som radikalism. Och då måste den kalla till en samling, som kommer att kosta fördomar och egendom, en samling som verkligen bereder väg för en rättfärdigare tid. Finns en sådan vilja, finns möjlighet. Annars är samlingsen väl sent påtänt.

vem kan bli uppläckt? Man är försiktig. — Försiktig! Ja, endast försiktig. Ty det hjälper inte, att det rådande politiska systemet visat sin svaghet. Att det fallit, inte på bristande intelligens och statsmannablick, utan på bristande rättsbegrepp inom det politiska livet. Skall en ny tid ha sinne endast för materiella förbättringar, ej för moraliska och andliga! Kan inte svenska folket reagera?

Köp och läs

Krig mot kriget

tidskrift utgiven av den svenska kommittén för den internationella antikrigskongressen.

Innehåll bl. a.:

Läget av Arnold Ljungdal.

Internationell kampkongress mot kriget.

Klassidariet mot krig av Maxim Gorki.

Sveriges bidrag till världsblobad.

Kvinnornas ord till de imperialistiska krigsorganisationsöarna.

Vilka bli delegaterna på antikrigskongressen?

Krig mot kriget omfattar 16 sidor.

Pris 25 öre. Kommissionärer 20 procent rabatt, fraktfritt då minst 50 öre rekvisiteras pr postförsäkrat. Rekvisireras från Tidevarvets exp., Stockholm 2.

Liliesjöb's

Parfymeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:
Frühensgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkaregatan 85 — Tel. Kh. 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.
El. värmekåder — Kattskinn —
Kamelhärsartiklar — Urinbehållare —
Sanitetsbyxor för damer —
Allt i bransch.

Generalerna fick stanna.

(Forts. fr. sid. 1).
Förbundet Hitler-Schleicher och Bruna Husets alltför lama och försenade protester mot Lausanne och den senaste nödförordningen ha gjort sin verkan. Och dessutom torde åtskilliga av de Hitleranhängare, för vilka det endast gällde att störta det »svart-röda systemet», men vilka samtidigt aldrig kunde bli kvitt en viss misstänksamhet gentemot Hitlers plebejisk-socialistiska fraser, nu definitivt ha vänt honom ryggen. Vad dessa hoppats av Hitler ha ju redan Papen-Schleicher upplytt — alltså varför längre skänka Hitler sitt stöd? — — —

Det blev inte socialdemokraterna
men kommunisterna
som gjorde vinsten.

Socialdemokraterna ha inte gjort den vinst som man väl kunde väntat sig efter deras förvandling från ett tolererande parti till ett oppositionellt. Närmaste orsaken torde ha varit deras alltför lättvindiga uppgivande av makten i Preussen. En löjtnant och två man räckte ju till för att jaga bort den preussiska regeringen. Det har spripat ut, att riksstyrelsen ingalunda hade väntat sig detta. Den hade tvärtom väntat ett kraftigt motstånd, baserat på skyddspolisens — och hade i det fallet troligtvis gett efter. Men socialdemokraterna ville inte lämna den parlamentariska vägen fastän dess motståndare övergett den.

Och så blev det kommunisterna, som hävade in vinsten.

För några dagar sedan utträdde herr von Papen, att kommunisternas starka tillväxt visade, hur berättigade de skarpa åtgärderna emot dem varit. Att kommunisternas tillväxt står i direkt orsakssamband med hans egna åtgärder — det är av Papen ur stånd att begripa.

Centrum har ynnit, som väntat var. Det har sagit upp en avsevärd del av de försvinnande mellanpartierna. —

Vad kommer nu att ske?

I varje fall kommer med all sannolikhet den nuvarande regeringen att sitta kvar.

Junkrarna och generalerna vid
makten.

Faktiskt består ju i den nya riksdagen en majoritet inte bara mot Hitler utan också mot Papen-Schleicher. Men denna majoritet kommer aldrig att träda i gemensam aktion. Ty centrum går trots allt hellre med Papen än med de guds-förnekande kommunisterna. Oktat alla häftiga sammandrabbningar mellan centrum och rittler, har det katolska partiet aldrig helt rivit ner broarna åt höger. Och vid »rensningen» i Preussen blevo inga centrum-män fockade. — Och om centrum i alla fall skulle vägra att tolerera, då har man alltid utvägen att förbjuda kommunistiska partier. Då har man med detsamma en ren högermajoritet. —

En nyligen utkommen, omtalad bok av Theodor Plivier (författare till »Des Kaisers Kulis») heter: »Der Kaiser ging, aber die Generäle blieben». Dessa sex ord kunde man sätta som ett motto över den politiska utvecklingen i Tyskland under revolutionen. Ja, generalerna fick stanna kvar. Och de ha hela tiden intrigerat och strävat efter makten, och nu ha de nått den. Representerade av general von Schleicher äro de för närvarande Tysklands herrar — jämte de ostpreussiska junkrarna, som också hela tiden väntat på sin stund. För dessa herrar var den skickliga propagandisten Hitler utmärkt för att väcka reaktionära stämningar i breda folklagar — men de

vill ingalunda ge honom makten. Här-omdagen förklarade von Schleicher i ett radiotal, att riksvärnet naturligtvis skulle skydda staten mot alla slags kuppförsök — också och de komma från höger. Det var nog ärligt menat. Ett nazistiskt kuppförsök skulle säkert inte behaga Schleicher, som vill ha Hitler till stöd, men inte som herre.

Bruna Husets bekymmer.

I Bruna Huset känner man sig säkert rätt illa till mods. An hetsar man mot regeringen — än ställer man sig bakom den — man vet helt enkelt inte, hur man ska förhålla sig. Sedan vitar visser Hitler-pressen en märkvärdig tillbakadraghet vad det gäller löften för en närmare eller avlägsnare framtid. Den koncentrerar sig helt på den s. k. »röda mord-terrorn».

Om en dylik röd mord-terror någonsin existerat — vilket den knappast kan sägas ha gjort — så har den åtminstone totalt ställt i skuggan av den organiserade nazistiska terror, som brutit loss efter den 31 juli. I Königsberg och i ett dusin andra städer ha kommunister, socialdemokrater och judar mördats, ha varusku, fackföreningshus, synagogor och vänster-redaktioner bombarderats och beskjutits. Det nationalsocialistiska partiet, som lovat sina anhängare att den 1 augusti skulle huvuden rulla och hamndindustrin blomstra upp, avsåger sig naturligtvis varje ansvar. Först hette det, att gärningsmännen voro kommunister, som slagit ihjäl sina egna ledare för att provocera. Sedan hette det, att det var frågan om fullkomligt opolitiska förbrytare. Till sist att det var den berömda folkvreden som brusat upp. Men något slags ansvar kändes man inte vid. Myndigheterna förhålla sig så gott som passiva. Så länge inga absolut ovederlagliga bevis föreligga, vilja de inte erkänna möjligheten av att sådan kunna ha begåtts av nazister. Och regeringen talar fortfarande om den röda terrorn och de stackars förtärliga, fosterlandsälskande nationalsocialisterna.

Så så kommer det troligen att fortgå. Republikaner och judar komma att förbli fågelrika i Tyskland — om de inte skyddas sig själva.

Det tredje rikets makter är
— men militärstaten lever.

Valutslaget har förhindrat tredje rikets inbrott i all dess blodiga härlighet. Men det har inte omöjliggjort den gamla tyska militärstatens återuppsättelse, representation av generalerna och junkrarna. Det är dessa, som nu ha makten, och de komma inte att släppa den ifrån sig. Återstätt bara att se, hur långt de komma att ge efter för sina vänner nationalsocialisterna, vars stöd de behöva.

Då socialdemokraterna 1918 övertogo makten, försummade de att göra en grundlig uppressning i stil med den av Papen-Schleicher nu företagna. Det var ett av socialdemokraternas stora fel, som nu hämnar sig. Generalerna fick stanna kvar. Och de ha nyttjat sin tid väl. Kronprinsen fick också stanna. Det är något intressant tillfalligt, att hans namn nämns ofta på sista tiden. — Jag kommer att tjäna mitt land så länge jag lever, sade han häromdagen till en engelsk intervjuare. — Det är kanske inte omöjligt, att tyska folket snart bli föremål för hans välsignelsebringande tjänst. — Nå, om eller utan kronprinsen — generalerna ha ordet, och folket måste lyda order — precis som i de gamla, härliga tiderna.
Helge Heberger.

Vävskolan med växtfärgning.

Mäster Samuelsgatan 49, 3 tr., STOCKHOLM. Tel. (1)132 87.

Längre och kortare kurser i hämning. Kurser för utb. av vävlarinnor och yrkesutövare. Hösttermin 1 sept.—15 dec. Sommarkurs i växtfärgning 25 juli—15 aug. i Dalarna. Grundlig undervisning. Moderata priser. Prospekt.

ELSÄ WOLKE.

HEDVIG MAASS.

Amatörteatern.

Av ELSA SVARTENGREN.

Amatörteatern i olika länder kallar Gösta M. Bergman det första kapitlet i den Teaterhandbok för amatörer som ABF:s teaterkommitté förra året utgav.

Efter att ha övervärt några av arbetareaterns föreställningar under den nu i Stockholm pågående studiekuren och tagit en titt på den utställning av arbetsmateriel — skisser över scenordningar, rollhållanden och trycksaker — som anordnats i ABF:s studiehög, Bryggargatan 12 B, blir man så imponerad av de allvarliga strävandena man överallt möter, att det blir en ett nöje att närmare forska i denna rörelse. Arbetareaterns historia. Den senaste vägen till att få veta något närmare i ämnet är att slå upp i ovannämnda teaterhandbok, som också fanns tillgänglig på utställningen, och läsa om Amatörteatern i olika länder.

Där får man veta, att amatörteaterns frammarsch på Europas och Amerikas kartor i själva verket är häpnadsväckande. På mindre än tre decennier har den i ett flertal länder, såväl gamla kulturländer som nya uppvaknande nationer, ryckt upp till att bli en betydande kulturell och social faktor, som man ovillkorligen måste räkna med.

Under olika förhållanden har den fötts fram: Mitt i revolutionens seger, i en intensiv språkkramp, under arbetareklassens sociala och kulturella frammarsch, under en ung nations första uppvaknande. Överallt står den i olika intressens tjänst och får tjäna som tribun för politisk propaganda, som estrad för social diskussion och som scen för kulturellt lytande livskildring. Överallt har den fått sitt speciella ansikte med markanta drag, som man icke kan misstaga sig på: ett ansikte förvidrat i agitatorisk grimas — Ryssland; ett allvarligt, inifrånående, sågigt — Finland; ett ansikte, välformat och vackert — England och Amerika.

Men trots alla inbördes olikheter uppenbarar den sig på alla håll som en andlig angelägenhet och visar sig ha en betydelse som en andlig manifestation av en grupp människor.

Det är detta sista som är värt att hålla fast i minnet. Med amatörteater förbinde vi blott alltiför gärna tanken på ett angenämt och skämsamt sällskapspektakel, ett lättfattligt och trevligt kostymupptåg, som utan några som helst konstnärliga pretentioner går av stapeln vid någon festlighet.

Men med denna sällskaps-teater vill den nya amatörteatern ingenting ha att göra. Av den sammanfattning hr Gösta M. Bergman gjorde, när det första programmet under studieveckan framfördes den 4 augusti i Stockholm, framgick också, att när ABF för två år sedan bildade teaterkommitté och utsände frågeformulär till klubbarna för att företa en undersökning om tillståndet bland arbetareaternerna, var det en ganska enhetlig, men förfärande bild, som trädde fram. Överallt stötte man på ungefär samma verksamhet, bortfuskad och försumpad av en urusel i teateroperan under sämsta möjliga arbetsförhållanden.

Men redan förra året tedde sig en ljusning. Ur massan av scener visade sig under året en krets av teatercirklar ha trätt fram, som lystrat till de nya signalerna och försöksvis gett sig in på den nya repertoaren av andligt mera betydande skådespel, som ABF:s teaterkommitté ställt till arbetareaterns disposition, med namn sådana som Eugen O'Neill, Upton Sinclair, John Galsworthy, Lady Gregory, Hagar Olsson och Ivar Thor Thunberg.

En ny repertoar är själva inkörsporten till den nya, sunda arbetareater, som ABF vill propagera för.

Denna nya repertoar har slagit igenom. Det kunde teaterkommittén, som central för rörelsen, konstatera redan förra året. Nu kan man med bestämdhet fastslå, att kontakten med de nya pjäserna uppnått även i de vidaste kretsar. ABF:s repertoar omfattar i. n. 16 nummer. Av dem ha de 500 klubbarna tillfälle att först rekrytera en eller flera pjäser till genomläsning, för att sedan, om cirklens intresserar sig för dramat, beställa det för spelning, d. v. s. av ABF inköpa uppföranderätten. Antalet rekvisitioner för genomläsning under året ha varit 689, härför 239 enaktare och 450 fleraktare. Antalet uppföranderätter som utlämnats under året ha varit 187, i denna siffra inräknas då icke framföranden av samma pjäs på samma plats flera gånger.

Detta innebär en omläggning av arbetsplanen för arbetareatern mer genomgripande än vad som i första ögonblicket kan synas. Det vill säga ingenting mindre än, att man resolut tar avstånd från de traditionella amatörtroendena, d. v. s. att 14 dagar före en fest skaffa sig en pjäs och repetera in den med ovana amatörer på ett fåtal hafsiga repetitioner. Inom den nysnåmmade gruppen av pionjärsener, som finnes utbredda över hela landet, laborerar man i stället med övningar i taleteknik, maskering, läsning och diskussion av skådespel med rollanalys och regiuppläggningar. Åtskilliga av ledarna för dessa pionjärsener genomgått redan förra året ABF:s kurs för arbetareaterledare, där de nya linjerna drogs upp.

På så sätt har faktiskt redan nu framskapat inte bara en organiserad arbetareaterverksamhet, omfattande varje spelar en hel rad värdefulla program i en omsorgsfull och relativt mogen insättning, utan också en ny publik, som allmer lär sig uppskatta värdefullt och andligen mer givande repertoar och ett mera värdat framförande.

Mot ständerätten i Ungern

har på Tidevarvets uppmaning protesterat dels ett tretioåttioendigt männskor från olika delar av landet, dels tjugotvå deltagare i Nordiska lärars föredragsveckans sommarkurs i Helsingör. Protesterna ha per telegram vidarebefordrats till ministerpresidenten Karolyi.

Krig mot kriget.

Svenska kommittén för Antikrigskongressen — som nu är fastställt att äga rum den 27 augusti — har givit ut en tillfällighetspublikation med titeln *Krig mot kriget!*

Efter en översikt, utförd av fil. lic. Arnold Ljungdahl över det aktuella läget, som förelämnat denna opinionsyttring som ett befarat utvidgning av det japansk-kinesiska kriget även till Europa, följer en redogörelse för den internationella anslutningen till Romain Rollands och Barbusse's initiativ. Redan den ursprungliga internationella kommittén representerade icke mindre än 16 länder. Nationella kommittéer för kongressens förberedande ha sedan bildats i de flesta länder.

Bland de politiska organisationer som anmält sin anslutning och som komma att representeras vid kongressen är Englands oavhängiga arbetarparti, Socialistiska arbetarpartiet i Tyskland, Sveriges kommunistiska partiopposition, Arbetarpartiet i Bulgarien. Vidare märkas 19 olika fredsorganisationer i skilda länder, samtliga organisationer söm Sjömannens och hamnarbetarnas internationella, proletära skriftställares internationella, lärarynternationalens professorsektion m.

fl. och ett stort antal övriga nationella och internationella samlingsutövare arbetare och intellektuella.

I Sverige har det internationella appropret hittills samlat ett åttioåtta intästandanden från personer av olika yrken och politiska åskådningar.

Det intresse som den nya antikrigsrörelsen umnit i Sverige förefaller så mycket mera påkallat, då man tar del av de siffror som publiceras beträffande Sveriges andel i den internationella vapen- och ammunitionproduktionen. Omkring 15,000 svenska arbetare sysselsätas vid ett 50-tal fabriker för tillverkning av kanoner, bomber, granater, kartescher, maskingevär, kulspjut, revolverer, pansarplåt, stålhelmar m. m. Exporten av krigsmateriel uppgick år 1930 till 14 miljoner kronor.

Ur innehållet i *Krig mot kriget* må även nämnas *Kvinnornas ord till de imperialistiska krigsorganisationerna*, vidare en appell till arbetarklassen av Maxim Gorki om medveten kamp mot kriget och rustningsindustrin.

Tidningen, som är 16-sidig, kostar endast 25 öre. Den kan rekryteras på Tidevarvets exp. Slussplan 1—3, Stockholm.

Landsvägar i Götaland.

Den reklam för Vassmolösa gästgavaregård i Kalmar län, som följer här, är egentligen oförtjänt. Där finns nämligen inte ett tecken, som för trötta resenärer anger, att ett närings- och vistelsetillfälle är uppnått, efter milslänga färder genom det vackra, öändliga landskapet, sydsvenska kustlandet. Naturligtvis cyklar man därför förbi och irrar först ett varv genom småhåll, evigt ofullbordade avener. Fjärran från människobarn skär de skogar och slätter i småbitar. Kolossala stenbrot och sprängningar överkrasar en plögligt mitt i ödemarken. Det förefaller, där dessa stenmassor vältras ut i skogen, som om hela den svenska jorden skulle omvandlas till serier av ödsliga, övergivna vägar *bredd vid varandra*, den ena rakare än den andra. Och inte ens en luffare, den tåligaste av alla tåliga, träffar man här!

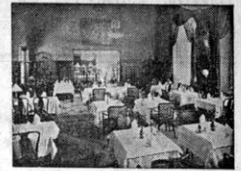
De gamla vägnarna är visserligen både bakslagna till översmält och krokiga. På sina ställen har vi hoppat som skidhoppare med cykeln, då den brakade vägg utför branterna och svindlande rusade från en kilometer i taget. På andra ställen har man inte kunnat cykla tre minuter i sträck utan en uppförbacke, som föreföll nästan vertikalt. Sträckan Bortersbo—Solstadström t. ex., söder om Västervik, och vidare ner förbi Mörtfors och ett gott stycke mot Oskarshamn! Vilken irkosighet på underbart lockande kurvor och vackra, branta backar! De gamla vägnarna är trots allt som balsam för en cykel och detsamma cyklist.

Vid Blekingegränsen började det grålas på kommunikationsministern, därför att han på en gång ville bygga om alla vägar i hela landskapet. Visserligen högst tålamodsprövande att för vartannat hundratals meter träffa på skylten *Möte omöjligt* på de sönderhackade vägnarna. Men något liknande det eländiga som råder på Nissasigten, en av de stora genomfartsvägar mellan Halland och Jönköping, har vi inte sett i Blekinge. I tre års tid, säger man, har den vägen varit lika usel. Bittert för bilisterna att betala skatt till sådant. Efter två kilometer i grushavet hyser man en enda

höga fart hastigt lägga de misslyckliga sträckorna bakom sig. Men cyklisten! Med hela sin omskade kropp och hela sin livliga själ upplever man vägen, inte bara dess kilometer men bokstavligen metervis och det finns trakter, där man önskar de förhoppningsfulla väggbyggnarna åt skogen för alla kval de åsamkar trafikanterna med dessa jättelika, spikraka, intill vansinnig grubsticket, evigt ofullbordade avener. Fjärran från människobarn skär de skogar och slätter i småbitar. Kolossala stenbrot och sprängningar överkrasar en plögligt mitt i ödemarken. Det förefaller, där dessa stenmassor vältras ut i skogen, som om hela den svenska jorden skulle omvandlas till serier av ödsliga, övergivna vägar *bredd vid varandra*, den ena rakare än den andra. Och inte ens en luffare, den tåligaste av alla tåliga, träffar man här!

De gamla vägnarna är visserligen både bakslagna till översmält och krokiga. På sina ställen har vi hoppat som skidhoppare med cykeln, då den brakade vägg utför branterna och svindlande rusade från en kilometer i taget. På andra ställen har man inte kunnat cykla tre minuter i sträck utan en uppförbacke, som föreföll nästan vertikalt. Sträckan Bortersbo—Solstadström t. ex., söder om Västervik, och vidare ner förbi Mörtfors och ett gott stycke mot Oskarshamn! Vilken irkosighet på underbart lockande kurvor och vackra, branta backar! De gamla vägnarna är trots allt som balsam för en cykel och detsamma cyklist.

Vid Blekingegränsen började det grålas på kommunikationsministern, därför att han på en gång ville bygga om alla vägar i hela landskapet. Visserligen högst tålamodsprövande att för vartannat hundratals meter träffa på skylten *Möte omöjligt* på de sönderhackade vägnarna. Men något liknande det eländiga som råder på Nissasigten, en av de stora genomfartsvägar mellan Halland och Jönköping, har vi inte sett i Blekinge. I tre års tid, säger man, har den vägen varit lika usel. Bittert för bilisterna att betala skatt till sådant. Efter två kilometer i grushavet hyser man en enda

Restaurang Port Arthur

Blekingegatan 40
Telefon Söder 34784

Bra matställe

önskan: att de som bär ansvaret för detta matte ådomas oavbruten cykling här, fram och tillbaka, tills de lyckats uttänka och genomföra en förbättring.

Nå, den starkaste erfarenheten har trots mörbultade armar och ben inte varit det svenska grusets beskaffenhet — det har också funnits fin-fina vägar — men snarare den intensitet, med vilken man intrasserar sig för sina medmänniskor på landsvägen. Det är ett liv för sig, ett samhälle för sig med nya faktorer, behärskat av sina särskilda människogrupper. Jag kom verkligen att tänka på tukthustängeln professor Fuchs' gripande beskrivning av sitt första möte med fångvaktaren, den människa som skulle prägla hela hans tillvaro isolerad i fångelse, när jag långt inne i de obyggda trakterna träffade de första vägkamraterna, några vägarbetare, en lastbilschaufför, en ödemarkens handelsman. Det är en annan upplevelse med en människa här i ensamheten än nere i bebyggelsen. Varje ord, varje gest, varje detalj gör ett tio gånger starkare intryck. Allt angår en så nära, att det blir en ofrånkomlig sak att hälsa på den obekante man möter.

Hur underbara de skånska vägnarna är har varit med sin förstklassiga permanentbeläggning, med doftande mogna sådestäl vid sidorna, överflödande rosenplanteringar och drömlika, fria blickar ut mot havet och horisonterna — umgängeslivet de välgårande emellan är likgiltigt och den sportsliga hälsningen mellan bilister och cyklist serienträningssig och ointresserad. Med en snarare i Gislaved eller en lastbilschaufför på de ödsliga sträckorna söder om Jönköping kan man sluta väpningsförbud för evigt. Och vinkningen från den villönderade damen i Göteborgs storna lyxtråda förgyllde en hel förmiddag. Men badortsbilisterna och de danska turisterna på cykel mellan Hålsingborg och Halmstad glömmar man sekunden sedan man besvarat deras matta hallå. Så där mitt i civilisationen med hotellrum, kaféer och kilometerkyrtlar varje minut inom riksbil, blir den enskilda människan och hennes prestation något helt banalt!

Men nu är utsiktspunkten för ett omdöme om de landsmän som far på, bor vid och hämtar sin näring från de svenska landsvägnarna ett rörande smålandskafé förenat med handelsbod. Innehavet står i stället för att expediera sina kunder och beskriver omständligt för någon tyusnare hur stråvsamt det är med kaféet, som får vara öppet både till nio och tio om fördagar och söndagar. Den unga frun svarar på de flesta frågor med ett trött *»det kan man inte ha på landet»*. Men även från denna utsiktspunkt ter sig fölket och landet hopfullt och vackert och bra, med alla sina drag och vackert äkthet, med lovande skördar, och en oförgätlig, oförliknelig, himmelskt skön natur.

Casan.

KVINNOLIGA MEDBORGARSKOLAN VID FOGELSTAD

Begär prospekt och vidare upplysningar hos

REKTOR HONORINE HERMELIN
FOGELSTAD JULITA

Erinras om höstkursen den 27 Sept.—19 Okt.

Kr. I:—

pe dag är allt vad Ni behöver lägga av för att förvärva en ny CORONA skrivmaskin för hemmet, kontoret och resan. Ni arbetar fortare och bättre med en Corona, som har alla standardanordningar. Skriv till oss i dag för prisuppgift och prospekt.

Generalrepresentant:

A.-B. REAL, Malmorgsgatan 1, STOCKHOLM

Tele. (01) 39 21, Norr (2) 115 99.

Leverantör till statsverken.

Hela vägen från Tranås österut genom Tjust och vidare från Västerby söderut, över Oskarshamn, Monstérås och utefter kusten till Karlskrona, genom Blekinge, där städerna trädas upp regelbundet som pärlor på landsvägsbandet, med en tre, fyra mil mellan varje, värsigenom Skåne från Kristianstad till Malmö och nu sist genom Halland och in i det oberörda, sjumilaskogarna Småland igen — hela denna väg har givit en förbluffande bild av de svenska landsvägnarna i stöpslevet.

En bilist må vara berövande av de vägnar, som står honom till buds — en har dock alltid möjlighet att med sin

Kungl. Hovbolsterhandel

H. FLATOW

Säg det med blomkor!
Västergångatan 14, STOCKHOLM
— Blomsterörmsdilling till in och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonton 549

Vågstycket.

(Forts. fr. sid. 1.)
och prägla dagarna. Men i den interna-
tionella samlingen slog den danska to-
nen starkast igen, när jag tänker på
dessa dagar nu efteråt slår det mig vilket
intensivt danskt intryck jag har kvar,
churu jag var omgiven av nära ett halvt
hundra landsmän och dessutom umgicks
med norrmän, indier, tyskar och ameri-
kaner.

Vi stodo hela skaran en eftermiddag
under rosenvalven på älderdomsheimets
gård i Helsingör och hörde stadens so-
cialdemokratiska borgmästare lägga ut de
principer enligt vilka hans stad började
de gamla. Inte bara nödortfart utan också
skönhet och trevnad, frihet och avskild-
het bjöds dem som strävat sin tid ut och
berett vägen för den nu arbetande gene-
rationen. Ja, hans omsorg gjorde inte
hått vid de borgerliga som t. ex. i Ryss-
land. Även Velhavere, vilka inte hade
någon som tog hand om dem, tog emot
som pensionärer på det vackra älderdoms-
heimet med de små nätta lägen-
heterna. Det var en vil humanitet som
här trädde fram, med finsk nord och
förvidling som sin patetiska bakgrund.
Borgmästare Christensen stod där som en
kulturens utpost, men om han var en av
de sista på skansen eller en av de första,
visste man ej.

Det var inte bara skolan och staden
Helsingör som förmedlade den danska
andem som starkt. Den genomsydda hela
mötet med en intensitet mot vilken svensk,
finsk och norsk högtidlighet inte kunnat
hålla stånd även om man försökt. Det
får väl så räknas främst den jylländska
urkräften i ordförändrens, kommunalerer
Ingvar Nielsenens person, att detta möte
blev ett sjungande, skämtande möte, trots
att det hade de allvarigaste förhandlin-
gar jag kan minnas från min långa pa-
cifistiska historia.

Ögonblickets Europa.

Doktor Munch — svenskarna sade ex-
cellens, men jag säger som danskarna
doktor — doktor Munch alltså förtä-
nde och god ord åt den allvarsstämning som
fanns bakom skämtet, då han höll sitt
föredrag om *Ögonblickets Europa*. Det gör
en kolfassalt stor effekt då en dansk blir
allvarig, när den ironiskt skämtsamma
glimten i ögat försvinner spårloft, hans
ansikte får en annan mask och skratte-
cken kring munnen fyllas ut av bittert all-
var. En sådan verkan som Munch denna
dag gjorde, kan aldrig i evighet en svensk
åstadkomma, hur patetisk han än är.

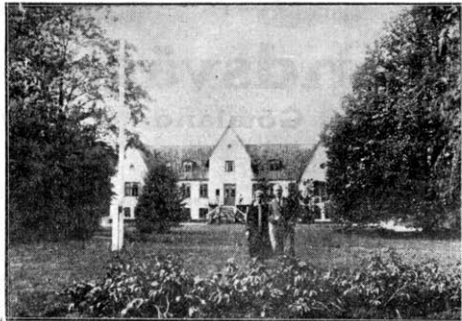
Där står han, lite lik en präst, lite lik
en skollärare, eller kanske en folkfris-
nad folktalare men ingalunda lik en di-
plomat, ty den yrkestämpeln har han för-
smått. Han är den borgerlige demo-
kraten som varit ung då demokratin var i
sitt unga skede, den tid då vänner och
motståndare i lika hög grad betraktade

den som framtidens statskäck, vilket så
småningom skulle erövrå världen.

Han är mannen som efter kriget satt
in sin mannaålders kraft på att Danmark
skulle göra sin insats i Europas återupp-
byggande och därmed dokumentera inte
bara Danmarks utan även demokratiens
värde. Han har drivit idén om Danmarks
självständiga avrustning, han har stän-
digt på olika sätt i Genève och annor-
stades tagit initiativ till en gemensam
fredlig småstatspolitik som skulle bli ett
värn i Europa emot den ekonomiska och
politiska nationalismen. Han har upple-
vat de olika skeden efter fredsslutet, som
han talade om: återuppbyggandet av de
förstörda materiella värdena fram till
1924, framgångsperioden 1924—29, då
Europa trots många svårigheter tycktes

litära experterna blamerat sig så grund-
ligt när de finga hand om uppgiften att
bestämma vilka vapen som är offensiva
och därför böra avskaffas, att det nu
var fastslaget i Genève att man aldrig
kunde anföra dem några större uppgif-
ter mera. Och det vore tyvärr, om de
vore borta nu är avrustningsarbetet, men
säkert är det ej. De egentliga positiva
resultaten hade, menade Simonsen, vunnits
av budgetkommissionen som skaffat
sig större klarhet över de militära bud-
geterna i olika länder och av kommis-
sionen för moralisk avrustning som fått
ett program för arbetet på avspänning
och försönning folken emellan. Dessutom
menade han att även om man inte hun-
nit fram till några riktiga beslut ännu, så
hade problemen klarat under de här må-
nadernas arbete. Ebrur konferensen hade
ferier nu, kanske ända till årets slut, så
skulle dess värd under tiden arbeta med
att förbereda flera viktiga frågor till lö-
sning.

Hur oviss är allting var, menade hr
Simonsen, så var det visst att den freds-
vänliga opinionen icke finge förtvålning,
tvärtom, den måste använda mellandit-
väl. De ständiga opinionsyttringarna

Internationella Högskolan, Helsingör.

hämta sig, börja försönas och blomstra
igen. Och nu står han och ser från sin
plattform som utrikesminister ut över ett
Europa som glider in i mörker igen. Den
hysteriska nationalismen breder ut sig
som en epidemi. Demokratin är hotad
och på återgång. Ett ekonomiskt krig har
brutit ut, som tar död på världshandeln.
Det är en livsfråga, alla veta det, att få
brött rustningarna och tullarna, men ändå
rustar man mera, höjer tullarna och ökar
restriktionerna. Alla handla fullt med-
vetet så som sinnessjuka skulle handla
och kunna inte läta bli.

Vad skall demokraten, pacifisten, fri-
handlaren ta sig till i en sådan situa-
tion? Munch såg två möjligheter öppna
sig för framtiden, en som leder in i me-
deltidens elände för Europa, om man för-
sätter i den nuvarande riktningen, och en
som leder in i en mycket ljus tid, om fol-
ket så samman och slå in på försön-
ningens och samarbets väg. Så länge
man ser denna ljusa framtid som en möj-
lighet, är det ju inte något problem ännu.
Man har bara att stå fast vid sin stånd-
punkt och fortsätta sin strävan genom
den kritiska perioden. Men det kan kom-
ma ögonblick för den enskilde liksom för
Europa, då det gäller att utan detta hopp,
genom mörker, tvivel och frestelser efter
fattig förkåda härbergare rättens och
förtälets levande ljusa, så att framtiden
en gång skall ha något att tänka vid.

Avrustningskonferensens första skede.

Doktor Munch karakteriserade resulta-
tet av avrustningskonferensens arbete
med orden »genom förhandlingarna skym-
tar man en möjlighet till föstings». Det
är betydligt mindre än vad han sade för
tre månader sedan och magert nog som
resultat av så mycket arbete. Jag hade
för min del väntat att den danske repre-
sentantens konferensens flygkommission,
företagsman Simonsen, skulle vara mera
hoppfull och resolut, så som han var,
då jag intervjuade honom om Danmarks
avrustning 1928, men även han hade
manglats genom avrustningskonferensen!
Trots hans goda vilja att göra det bästa
av resultatet i Genève, ledde hans de-
görrelse ut i det ovissa.

Han framhöll som en fördel att de mi-

litära experterna blamerat sig så grund-
ligt när de finga hand om uppgiften att
bestämma vilka vapen som är offensiva
och därför böra avskaffas, att det nu
var fastslaget i Genève att man aldrig
kunde anföra dem några större uppgif-
ter mera. Och det vore tyvärr, om de
vore borta nu är avrustningsarbetet, men
säkert är det ej. De egentliga positiva
resultaten hade, menade Simonsen, vunnits
av budgetkommissionen som skaffat
sig större klarhet över de militära bud-
geterna i olika länder och av kommis-
sionen för moralisk avrustning som fått
ett program för arbetet på avspänning
och försönning folken emellan. Dessutom
menade han att även om man inte hun-
nit fram till några riktiga beslut ännu, så
hade problemen klarat under de här må-
nadernas arbete. Ebrur konferensen hade
ferier nu, kanske ända till årets slut, så
skulle dess värd under tiden arbeta med
att förbereda flera viktiga frågor till lö-
sning.

Hur oviss är allting var, menade hr
Simonsen, så var det visst att den freds-
vänliga opinionen icke finge förtvålning,
tvärtom, den måste använda mellandit-
väl. De ständiga opinionsyttringarna

från folken hade varit den hävstång som
lyft behåvaren över döda punkter mer än
en gång. Och inför konferensens andra
skede behövde de goda krakterna inom
konferensen i ännu högre grad opinio-
nens hjälp.

Till detta måste fredsännarna svara,
att de först så sin plikt, men att det inga-
lunda blir lätt att fylla den. Att är inte
lätt att komma tillbaks så snart igen
och begära även det byggsamma mått av in-
tresse som fordras för att sätta sitt namn
på ett brev till Henderson. Dess svåra-
re som pressen begagnat avrustningsar-
betets magra resultat för att suggera
arbeten i stället för vrede och beslutsam-
het. Vi kunna heller inte ropas ut nå-
gon entusiasm för en resolution som an-
tagits mot nej från Tyskland och Ryss-
land, och som icke drar konsekvensen av
de principer med vilka den börjar.

Sandler och Sverige.

Man kunde anförä många flera för-
hinder gent emot den danske delegatens
vädjan, men likafullt för jag den vidare
nu: varhelt en freds vän kan få tillfälle
inom en grupp, må han försöka åstad-
komma en skriftlig fordran på avrustning
och skicka in den till konferensen i Ge-
nève! En sådan skrivelse bör helst vara
så preciserad som möjligt. Vi som bil-
da den svenska allmänheten äro för när-
varande i den fördelaktiga positionen att
kunna stödja vår svenska delegation i
dessa bestämda krav på flygvapnets full-
ständiga avskaffande. Detta var ur-
sprungligen de åtta småstaternas krav,
men till slut föll de sju av och röstade
för den allmänna resolutionen, som blott

vill ha förbud för bombardering av civil-
befolkning och inskränker sig till att före-
slå begränsning av luftvapnet. Men
Richard Sandler stod emellertid kvar på
de åttas ursprungliga ståndpunkt — detta
är en parentes utanför folkskingsman Si-
monsens föredrag — och nu skulle vi ju
kunna meddela Henderson att Sverige
håller med honom, till den verkan det
kan ha.

Avrustningstanken i Norge.

Danmarks egen avrustning berördes
icke med ett ord av de två danska talar-
na i officiell ställning. För närvarande
är läget sådant att det är i Norge man
alar om självständig och total avrust-
ning. Som Tidevarvets läsare veta, har
Norges största parti, arbeiderpartiet, ett
klart avrustningsprogram — som visser-
ligen ännu ej har stortingsmajoritet. Men
Birgit Nissen, som talade vid mötet om
Fredsarbetet i Norge, kunde vittna om
den levande, ännu icke fröttörkade en-
tusiasmen för avrustning inom breda folk-
lager, en entusiasm som stiger ur ideella
motiv och eggas av norska diktare.

Det som inte står på första sidan.

Det finns tidskrifter som ha en avdel-
ning för sådana nyheter vilka icke stå
på första sidan i dagspressen. *Greta
Stendahl's* föredrag motsvarade denna in-
tressanta avdelning. Hon hade mycket att
berätta från de intellektuella kretsar på
kontinenten, särskilt inom Genèves rayon,
som hinders diplomaterna och parlamen-
tarikerna arbeta med de brännande pro-
blemen. Man analyserar och provar där
det som sker, söker bestämma det, söker
finna en väg ut, strävar att mobilisera
upp krafter att leda utvecklingen ut ur
den nu pågående krisen vilken i själva
verket är fullt krig och revolution. I så-
dana kretsar, träffar man underliga varel-
ser: japaner som våga säga ut offentligt
tvärt emot den allmänna meningen i sitt
hemland, att Japans underskrift under
Kelloggspakten är helig och förpliktande,
unga fransmän, sammans-
ta revolution med »Gandhi»
värpliktsvägrare, ungdomar, beredda att
ge sig in mellan stridande styrkor till
priset av sitt liv, ungdomar på freds-
grinastig genom alla länder utan pengar
och matsäck samt alla slags pessimistiska
men obeckviga internationalister som bit-
ta samman tänderna och arbeta på. Det
är bara små gnistor i mörket, men vem
vet ur vilken av dem en del skall slå upp.

Tidens hårda krav.

Alla föredragsställarna måste ju, så
snart de talade om framtiden vända sig
till lärarna och lägga dem på hjärtat hur
framtiden hängde på att de kunde rikta
in de unga på freden som ett högt och
djärvt mål, värt att arbeta för. Det bör
till slut ha blivit något nästan övermärkt
för denna handfull lärare som dess-
utom huvudsakligast voro lärarinnor.
Och det sista föredrag jag för min del
hade tillfälle höra, det som hölls av den
finländske prästen, Edvin Siemwall, skärp-
te dessutom ytterligare kravet länet ut-
över pacifistisk vakenhets och outhärlig-
het i den pedagogiska gärningen. Ty
ut från sin erfarenhet som pacifist i Lap-
pos land slog han fast att endast den
fändande personligheten, den absoluta
människan som är hel i sina krav på sig
själv och på ungdomen har någon utsikt
att få den med sig.
Och så blev för mig observatören, slut-
resultatet det, att jag vände hem från det
möte, inte bara med sång i mina öron
och med de starka intrycken från ett kul-
turländs ljusa humanitet utan med den eg-
gande, nästan skavande känslan av att
den som nu skall kunna förmå någon-
till, måste släppa sina sista kåra förbe-
håll av lättja, tvekan och råddla och ge
sig helt ut i ett vågstycke utan like.

Elin Wägner.

Bliv slank
och fri från reumatism,
Tag paraffinbad (konti-
nens ment mest använd-
bar) hos

ELEKTRO-MEDICO INSTITUTET
Södra Kungstornet, 8 tr. Tel. N. 35 92.
Endast kvinnl. patienter.

Revolutionär lyrik i Kina.

Hög och mäktigt slingrar sig Chang-
Ch'eng »den Stora Muren» umted
det kinesiska rikets gränser — detta
hemunda är och mer ha väl förbrunnit i ti-
den, sedan den uppfördes. Det sägs, att
var tredje man i Kina uppbådades till
detta arbete, och att de där behandlades
sämre än djur. De, som stupade under
uppsyningsmännens piskor, begrovs i
muren. Därför kallas den också världens
längsta kyrkogård.

I folkvisan lever minnet ännu kvar av
de utståndna lidandena. Agnes Smedley
berättar honom. Hon har hört bondgoss-
sarna i norr, söder, öster och väster bläsa
den vemodiga melodien på sina bam-
bulflöjter, och stidernas befolkning jung-
ga den på gator och gränder. Orden
och melodien ha bibehållit sig genom
seklerna, och det är först på sistone, sä-
ger hon, som kulerna i Shanghai givit
texten en annan färg; förvandlat den i
revolutionär lyrik!

I den ursprungliga visan väntar den
unga hustrun på mannen, som tagits till
arbetet på den Stora Muren. Visan har
tolv strofer. Månaderna draga förbi.
Den första månaden är vårens månad.
De röda lanternorna hänga utanför hu-
sen, dit männen vänt åter gå.

I den andra månaden bygga svälarna bo.
Hos den väntande kvinnan står boet
tomt.
I den tredje blomma persikoblommorna,
i den fjärde blommar brännä roselök på
fårens gravar.

Den fjärde månaden är rosornas och
mulbärsträdens tid.
Och den femte granatäppeln och de
gula plommonens månad. Familjerna
arbeta ute på fälten. Man Wangs åkrar
ligga i träde.

I den sjätte månaden öppna sig lotus-
blommorna.
I den sjunde blommar Fung-Hsin, och
kvinnorna sitta vid de öppna fönstren
och sy.

I den åttonde bringa bredvudarna bud-
skap från de kåra, som arbeta i fjär-
ran nej, men insett budskap när den
ensamma kvinnan, vars make stupat
vid den Stora Muren.

I den nionde månaden bryta pilgrimerna
upp.
I den tionde »skörda bönderna sitt ris för
att kunna betala sin skatt».

I den elfte månaden faller snön, och rim-
frostens glittror i gräset.
I den tolfte blomma de gula vaxblom-
morna, och familjerna rusta till nyårs-
festen, men den ensamma kvinnan, vars
make stupat under arbetet på Chang-
Ch'eng, hon sitter hemma och gråter
så bittert, att hennes »jämmeror höres
upp i himlen. Ja, till och med den
Stora Muren hör henne och störtar
samman.

Nu sjunga kulerna på Shanghais ga-
tor den gamla visan med nya ord. Den
gamla visan är ju för, dem alla lidandets
symbol.
Folket har byggt, så sjunga de, på re-
volutionen, och månaderna ha dragit för-
bi. Rökelsen har bränts på lidandens grav-
var. Rosornas och mulbärsträdens tid
är förbi. Rimfrostens glittror i gräset.
Folket har blivit förläat av Kuomintang,
och nu tränger folkets bittra klagorop
upp till himlen, och den Stora Muren hör
dem och störtar samman.

Så gluter folket nytt vin i de gamla
lågorna. Ty folkets lidande varar evin-
nerligt.
Daisy Møller-Hill.

Stockholm 1932
Zetterlund & Tholanders Boktryckeri-AB.

**för varje dag
blir hon
mera för-
tjust i
kooperativas
kaffe**

Köp Edra Hälsovårdsartiklar
för **KVINNORVÄGGEN** HAVANDESKAP
FÖRLOSSNING BARNVÅRD

hos **MFA**
31 Regeringsgatan 31